

NGHIÊN CỨU TIỀM NĂNG VÀ THỰC TRẠNG PHÁT TRIỂN DU LỊCH SINH THÁI DỰA VÀO CỘNG ĐỒNG TẠI XÃ PHÚ AN, HUYỆN PHÚ VANG, TỈNH THỪA THIÊN HUẾ

● Nguyễn Thị Hoài Thanh*

Trường Đại học Ngoại Ngữ, Đại học Huế

TÓM TẮT

Bài viết nhằm đánh giá những tiềm năng hiện có để phát triển du lịch theo mô hình du lịch sinh thái trên địa bàn xã Phú An. Trên cơ sở đó phân tích thực trạng, làm rõ những vấn đề đang còn tồn tại trong hoạt động du lịch sinh thái của vùng. Phương pháp: điền dã dân tộc học và điều tra bằng bảng hỏi với đối tượng là khách du lịch. Kết quả: Đánh giá được những tiềm năng và thực trạng khai thác du lịch sinh thái dựa vào cộng đồng. Kết luận: Chỉ ra được thực trạng khai thác du lịch sinh thái dựa vào cộng đồng trên địa bàn xã Phú An và những khó khăn đang đặt ra cho việc khai thác và phát triển du lịch trên địa bàn xã.

Từ khóa: tiềm năng, thực trạng, du lịch sinh thái dựa vào cộng đồng

RESEARCH ON POTENTIAL AND REALITY OF COMMUNITY-BASED ECOTOURISM DEVELOPMENT IN PHU AN COMMUNE, PHU VANG DISTRICT, THUA THIEN HUE PROVINCE

● Nguyen Thi Hoai Thanh

ABSTRACT

Objective: The article aims to evaluate the existing potential to develop tourism according to the eco-tourism model in Phu An commune. On that basis, analyze the current status and clarify the existing problems in ecotourism activities of the region. Method: survey by questionnaires with tourists. Results: Can be evaluated the potentials and current status of community-based ecotourism exploitation. Conclusion: Build a sustainable ecological model to both effectively promote the potential and advantages of the region while protecting the natural environment and developing tourism.

Keywords: potential, reality, community-based ecotourism

1. TỔNG QUAN

Xã Phú An là một trong những xã có nhiều tiềm năng để phát triển du lịch sinh thái ở huyện Phú Vang, tỉnh Thừa Thiên Huế. Xã nằm trong hệ đầm phá Tam Giang – Cầu Hai, là nơi có nhiều giá trị về kinh tế - xã hội, lịch sử - văn hóa, đặc biệt là có hệ sinh thái và môi trường rất đặc trưng. Ngoài ra, xã Phú An còn được biết đến với những điểm đến hấp dẫn như làng cổ An Truyền, làng Chuồn, tham dự lễ hội Thu Tê, thưởng thức những đặc sản địa phương như bánh xèo cá kinh, rượu làng Chuồn; trải nghiệm đánh bắt thủy sản trên đầm phá; tham quan khám phá đầm phá lúc bình minh và hoàng hôn; v.v. Hiện nay, chính quyền địa phương đang đẩy mạnh đầu tư và phát triển hệ đầm phá

* Tác giả liên hệ: ThS. Nguyễn Thị Hoài Thanh; Email: nththanh@hueuni.edu.vn

(Ngày nhận bài: 10/10/2022; Ngày nhận lại bản sửa: 10/11/2022; Ngày duyệt đăng: 25/11/2022)

này thành vùng du lịch trọng điểm của huyện. Phát triển dịch vụ du lịch sinh thái dựa vào cộng đồng góp phần phát triển kinh tế - xã hội của xã Phú An nói riêng và huyện Phú Vang nói chung, tạo việc làm, tăng thu nhập cho người dân địa phương, góp phần giảm nghèo, cải thiện và chuyển đổi cơ cấu kinh tế tại xã Phú An theo hướng bền vững, phát huy được tiềm năng và thế mạnh của các tài nguyên du lịch. Tuy nhiên, quá trình này lại làm nảy sinh nhiều vấn đề tiêu cực, ảnh hưởng trực tiếp đến các giá trị sinh thái của vùng. Chính thực tế đó đã đặt ra yêu cầu cho chính quyền địa phương, các Sở, Ban, Ngành có liên quan phải xây dựng một mô hình sinh thái bền vững để vừa phát huy hiệu quả tiềm năng và lợi thế của vùng lại vừa bảo vệ môi trường tự nhiên và phát triển du lịch.

Bài viết nhằm đánh giá những tiềm năng hiện có để phát triển du lịch theo mô hình du lịch sinh thái trên địa bàn xã Phú An. Trên cơ sở đó phân tích thực trạng, làm rõ những vấn đề đang còn tồn tại trong hoạt động du lịch sinh thái của vùng.

2. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Bài viết đã áp dụng các phương pháp nghiên cứu như: Phương pháp điền dã dân tộc học: Thông qua đối thoại với người cung cấp thông tin, thông qua phỏng vấn sâu, trao đổi cá nhân, thông qua quan sát thực địa, chụp ảnh, ghi âm để có thêm thông tin phục vụ cho đề tài. Với sự hỗ trợ của những phương tiện nói trên, thông tin thu được từ phương pháp này khá phong phú và cho kết quả nghiên cứu chân thực; Phương pháp điều tra bảng hỏi: Đây là phương pháp phỏng vấn thông qua các phiếu điều tra được thực hiện cùng một lúc với nhiều người dựa trên một bảng khảo sát cho sẵn; v.v.

3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN

3.1. Tiềm năng phát triển du lịch sinh thái dựa vào cộng đồng tại xã Phú An, huyện Phú Vang, tỉnh Thừa Thiên Huế

3.1.1. Tài nguyên du lịch tự nhiên

Phú An là một trong những xã nằm trong hệ thống đầm Sam – đầm Chuồn (đầm An Truyền) với tổng diện tích gần 2.000 ha, trải dài và tiếp nối với các xã Phú Mỹ, Phú Dương với thị trấn Thuận An. Đầm Sam – đầm Chuồn là nơi có nhiều loại thủy sản phong phú và có tính đa dạng sinh học cao với thành phần nguồn gen phong phú cả động thực vật trên cạn và dưới nước. Trên hệ thống đầm này có khoảng hơn 1.000 hộ dân tham gia sản xuất, khai thác và nuôi trồng thủy sản. Nằm ở vùng đầm Chuồn, hải sản ở vùng này đặc biệt tươi, thơm ngon, chất lượng cao được khách du lịch rất ưa chuộng khi đến đây. Đặc biệt ở vùng đầm phá này nổi tiếng với các loại cá kình, cá dìa, cá nâu, tôm, cua và ghe. Trong những năm gần đây, khu vực này thu hút rất nhiều khách du lịch đến tham quan và ăn uống. Mùa du lịch thường kéo dài từ tháng 2 đến tháng 9 trong năm, cao điểm nhất là các tháng mùa hè. Chính sự đa dạng và phong phú về nguồn lợi thủy hải sản sẽ kéo theo nhiều nhu cầu khác phát triển như hoạt động nghiên cứu tìm hiểu về tự nhiên, nhân văn, v.v. Tiềm năng về nguồn lợi thủy sản là một trong những nhân tố thúc đẩy hoạt động du lịch sinh thái phát triển.

Hệ thống đầm Sam – đầm Chuồn trên địa bàn xã Phú An có phong cảnh đẹp, sự hòa quyện giữa hệ thống nò sáo với phong cảnh tự nhiên trở nên rất quyến rũ vào buổi bình minh và hoàng hôn trên đầm. Chính điều này đã tạo nên sức hấp dẫn của đầm Chuồn đối với khách du lịch. Khách du lịch đến đây có thể tham gia trải nghiệm các loại hình du lịch như đánh bắt thủy sản trên đầm, tham quan khám phá đầm phá lúc bình minh và hoàng hôn, hoặc có thể đi thuyền ra đầm phá để được ngồi trên các nhà chõ thưởng thức hải sản tươi sống, v.v.

3.1.2. Tài nguyên du lịch nhân văn

Đã từ lâu, đầm Chuồn được nhiều người biết đến bởi nhiều cảnh đẹp, sản vật ngon, người dân thân thiện, chất phác. Người ta thường ví von rằng:

Khách du lịch đã khá quen thuộc với trải nghiệm ngủ lại trên các nhà chõ - nét chấm phá nơi

miền sông nước đầm Chuồn. Nhà chõ là loại nhà tạm bợ được xây dựng ngay trên đầm, là nơi để ngư dân nghỉ chân khi mỗi mẻ. Bên cạnh đó, đây cũng là điểm đến lý tưởng cho du khách muốn thưởng thức phong vị ẩm thực đặc trưng của vùng đầm phá với thực đơn rất phong phú và đa dạng: như cháo cá dià, bánh xèo cá kinh, cá dià hấp, cá ong kho, tôm rang, cua, ghe, v.v.

Bên cạnh hệ thống đầm phá, xã Phú An còn nổi tiếng là vùng đất có nhiều làng có lịch sử và nền văn hóa lâu đời. Đây cũng là vùng đất gắn liền với tên tuổi của nhiều dòng họ có con cháu làm ăn phát tài, đỗ đạt cao, làm quan lớn như làng Chồn, làng An Truyền. Trên địa bàn xã còn có nhiều công trình văn hóa nổi tiếng như đình làng An Truyền, đình làng Chuồn. Đây là một trong những tiêu mẫu kiến trúc độc đáo của đình làng thời nhà Nguyễn, còn lưu giữ khá nguyên vẹn đồ trang trí, đồ thờ tự và được xếp hạng là di tích cấp quốc gia.

Cộng đồng dân cư trên địa bàn xã chủ yếu sống dựa vào nghề nông và nghề đánh bắt thủy hải sản. Về sản xuất nông nghiệp: tổng diện tích gieo cấy cả năm là 320 ha, sản lượng đạt 2.048 tấn, năng suất trung bình đạt 65 tạ/ha [5; tr9]. Về nuôi trồng thủy sản: Tổng diện tích nuôi trồng thủy sản trên địa bàn xã là 250 ha với các giống thả chủ yếu là tôm P15 900 vạn con, tôm 2-3 là 900 vạn con, cá kinh 65 vạn con, cua 100 vạn con, tôm rảo 350 vạn con, cá dià 65 vạn con, v.v. [5; tr9]. Hoạt động sản xuất của người dân địa phương đã góp phần hình thành những phong tục tập quán riêng cho cư dân của vùng. Sự phong phú và tinh tế của các ngành nghề và công cụ khai thác cùng với những yếu tố lâu đời đã góp phần tạo ra những yếu tố văn hóa, nhân văn mang tính đặc trưng của khu vực. Các lễ hội dân gian được tổ chức hàng năm ở đây như lễ hội cầu ngư, lễ hội đua thuyền, lễ hội thu té, v.v. thường gắn với tín ngưỡng, tôn giáo, tinh thần thượng võ và khát khao cuộc sống. Hầu hết các lễ hội truyền thống ở đây được tổ chức với tinh thần “ly hương bất ly tổ” là dịp tập trung con cháu ở khắp mọi miền đất nước, ở nước ngoài sum họp. Đây là một nét văn hóa truyền thống giúp người dân địa phương bảo tồn, giữ gìn và phát huy những giá trị văn hóa độc đáo, đậm đà bản sắc văn hóa dân tộc. Tuy nhiên, cũng như các di tích lịch sử văn hóa khác, theo thời gian, các lễ hội này đang bị mai một hoặc mất dần. Vì thế, việc xây dựng và phát huy các làng nghề, lễ hội truyền thống trong du lịch là một yêu cầu khách quan trong việc bảo tồn các giá trị cổ xưa.

3.1.3. Về khả năng tiếp cận điểm đến

So với các điểm du lịch khác, khả năng tiếp cận điểm du lịch ở xã Phú An thuận tiện hơn rất nhiều. Với vị trí nằm cách trung tâm thành phố Huế khoảng 12km, du khách có thể di chuyển dễ dàng đến đây bằng xe ô tô, xe máy. Du khách cũng còn có thể tiếp cận các thôn ven đầm Chuồn bằng đường thủy. Trong những năm gần đây, nhiều hãng lữ hành đã xây dựng các tour du lịch đầm phá bằng thuyền. Các tour này sẽ đưa khách du lịch đi từ Huế đến Thuận An theo sông Hương, sau đó sẽ đi vào khu vực đầm Sam – đầm Chuồn và tiếp cận xã Phú An. Ngoài ra, chính quyền xã Phú An cũng đã đầu tư nâng cấp hệ thống đường sá, giao thông rất thuận tiện. Hệ thống các tuyến đường liên xã và liên huyện đã được nhựa hóa hoặc bê tông, đảm bảo ô tô đi lại thuận tiện quanh năm đạt 100%; hệ thống các tuyến đường liên thôn cũng đã được bê tông hóa đạt tỉ lệ 90%, v.v. Từ năm 2011 đến năm 2016, UBND xã đã đầu tư xây dựng 4,5km đường mới với kinh phí đầu tư 22 tỷ đồng. [5; tr11] Sự đầu tư nâng cấp, xây dựng hệ thống cơ sở hạ tầng, các tuyến đường giao thông thủy, bộ là cơ sở để thúc đẩy sự phát triển du lịch ở khu vực này.

3.2. Hiện trạng phát triển du lịch sinh thái dựa vào cộng đồng tại xã Phú An, huyện Phú Vang, tỉnh Thừa Thiên Huế

3.2.1. Thực trạng khai thác hoạt động du lịch sinh thái tại xã Phú An, huyện Phú Vang, tỉnh Thừa Thiên Huế

Với ưu thế có nhiều điều kiện thuận lợi về tự nhiên và nhân văn như cảnh quan sinh thái tươi

đẹp, nằm ở vị trí thuận lợi cho việc kết nối với nhiều bãi biển và khu du lịch khác trên địa bàn, là nơi tập trung nhiều di tích lịch sử văn hóa có giá trị nên các hoạt động du lịch trên địa bàn xã Phú An, huyện Phú Vang, tỉnh Thừa Thiên Huế phát triển mạnh cả về quy mô lẫn chất lượng, thu hút được các thành phần kinh tế tham gia.

Nhiều điểm du lịch trên địa bàn xã, đặc biệt là khu vực đầm Chuồn (đầm Sam) đã tạo được ấn tượng tốt đối với du khách. Hiện nay, khách du lịch tìm đến với đầm Chuồn không còn chỉ bó hẹp ở người dân trong tỉnh, mà còn có cả khách du lịch ngoại tỉnh và khách quốc tế. Trong khoảng 5 năm trở lại đây, các loại hình dịch vụ ăn uống trên đầm Chuồn phát triển khá mạnh. Người dân địa phương đã đầu tư xây dựng rất nhiều các hàng quán, nhà nghỉ, khu vui chơi giải trí để phục vụ du khách. Điển hình như Đầm Chuồn Hội Quán, Đầm Chuồn Hương Quán, Đầm Chuồn Việt Quán, Đầm Chuồn Lộng Gió, v.v.

Mùa du lịch chủ yếu diễn ra từ tháng 2 đến tháng 9 hàng năm, nhưng tập trung cao nhất là các tháng mùa hè. Vào mùa du lịch cao điểm, ở những nhà hàng lớn nằm giữa đầm Chuồn trung bình mỗi ngày đón tiếp hơn 350 khách. Mỗi quán khác trung bình đón khoảng trên dưới 100 lượt khách/ngày. Cũng có nhiều ngày lượng khách du lịch đến đầm Chuồn rất đông, các nhà hàng trở nên quá tải, không còn chỗ ngồi cho khách. Qua quá trình khảo sát ý kiến của khách du lịch cho thấy, đối tượng khách du lịch đến với đầm Chuồn khá đa dạng. Thành phần khách không chỉ là người dân thành phố Huế hoặc là người dân đến từ các xã, huyện khác trong tỉnh mà còn mở rộng ra khách du lịch ngoại tỉnh và du khách quốc tế. Tuy nhiên, lượng khách quốc tế đến đây chưa nhiều. Phần lớn những du khách này đang còn nhỏ lẻ, họ đi theo nhóm 3-5 người. Lượng khách đoàn ít.

Bảng 1. Bảng thống kê mức độ quan tâm của khách du lịch đối với các điểm du lịch sinh thái trên đầm phá Tam Giang – Cầu Hai

STT	Điểm tham quan	Ý kiến	Tỉ lệ (%)
1	Phá Tam Giang	48	68,6
2	Đầm Sam – Đầm Chuồn	65	92,9
3	Đầm Thủy Tú	8	11,4
4	Đầm Cầu Hai	12	17,1
	Tổng cộng	70	100

(Nguồn: Thống kê điều tra năm 2019)

Theo thống kê trên, so với các điểm du lịch khác trong hệ thống đầm phá Tam Giang – Cầu Hai, phần lớn khách du lịch sau khi được khảo sát cho thấy họ quan tâm nhiều hơn đến những điểm du lịch nằm ngay trung tâm thành phố, hoặc những điểm có giao thông thuận lợi. So với các điểm du lịch khác thuộc hệ đầm phá Tam Giang – Cầu Hai, khả năng tiếp cận điểm du lịch ở đầm Chuồn thuận tiện hơn rất nhiều. Với vị trí nằm cách trung tâm thành phố Huế khoảng 12km, du khách có thể di chuyển dễ dàng đến đây bằng xe ô tô, xe máy, v.v. Du khách cũng còn có thể tiếp cận các thôn ven đầm Chuồn bằng đường thủy. Trong những năm gần đây, nhiều hãng lữ hành đã xây dựng các tour du lịch đầm phá bằng thuyền. Các tour này sẽ đưa khách du lịch đi từ Huế đến Thuận An theo sông Hương, sau đó sẽ đi vào khu vực đầm Sam – đầm Chuồn và tiếp cận xã Phú An.

Ngoài ra, chính quyền xã Phú An cũng đã đầu tư nâng cấp hệ thống đường sá, giao thông rất thuận tiện. Hệ thống các tuyến đường liên xã và liên huyện đã được nhựa hóa hoặc bê tông, đảm bảo ô tô đi lại thuận tiện quanh năm đạt 100%; hệ thống các tuyến đường liên thôn cũng đã được bê tông

hóa đạt tỉ lệ 90%, v.v. Từ năm 2011 đến năm 2016, UBND xã đã đầu tư xây dựng 4,5km đường mới với kinh phí đầu tư 22 tỷ đồng [4; tr11]. Sự đầu tư nâng cấp, xây dựng hệ thống cơ sở hạ tầng, các tuyến đường giao thông thủy, bộ là cơ sở để thúc đẩy sự phát triển du lịch ở khu vực này.

Cũng theo kết quả khảo sát, điểm hấp dẫn nhất của đầm Chuồn khi du khách đến đây là có thể đắm mình trong không gian thơ mộng, bình yên, nhẹ nhàng của cảnh vật nơi đây và thưởng thức những món ăn đặc sản của địa phương.

Bảng 2. Bảng thống kê mức độ hấp dẫn của khu du lịch sinh thái đầm Chuồn

STT	Tiêu chí	Ý kiến	Tỉ lệ (%)
1	Khí hậu trong lành, mát mẻ	62	88,6
2	Cảnh quan đẹp	65	92,9
3	Môi trường sạch sẽ	48	68,6
4	Món ăn ngon	67	95,7
5	Sự thân thiện, mến khách của người dân địa phương	55	78,6
6	Có nhiều lễ hội đặc sắc	6	8,6
7	Những điểm khác	0	0
	Tổng cộng	70	100

(Nguồn: Thống kê điều tra năm 2019)

Theo kết quả khảo sát, phần lớn khách du lịch khi đến đây đều đánh giá, đầm Chuồn là một địa điểm du lịch có cảnh quan thiên nhiên đẹp (92,9%), món ăn ngon (95,7%), có khí hậu trong lành, mát mẻ (chiếm 88,6%) và sự đón tiếp nhiệt tình, thân thiện của người dân địa phương (78,6%).

Quả thật, đến du lịch đầm Chuồn mà bạn không có cơ hội thưởng thức hương vị hải sản tươi ngon là một thiếu sót lớn cho cả chuyến đi. Ở đây nổi tiếng với các loại cá từ cá nước lợ, cá nước ngọt và cá có nguồn gốc biển như cá ong, cá kính, cá đĩa, cá mú,...Hải sản ở đây mang hương vị ngon ngọt khác biệt với nơi khác vì được sống trong môi trường nước lợ. Không chỉ nổi tiếng với các loại cá, mà nơi đây còn nổi tiếng với các món bánh đặc sản như bánh khoái cá kính, bánh tét làng chuồn, bánh canh, bánh nậm, v.v. Bên cạnh đó, Đầm Chuồn Huế cũng không thiếu các loài tôm, ghe, cua, sò,...mà du khách không thể bỏ lỡ. Du khách có thể mua mang về và sẽ được người dân giảm giá ưu đãi hoặc có thể yêu cầu họ tự tay chế biến. Để giữ chút kỉ niệm khi đến đây, du khách có thể mua những món quà kỷ niệm như tôm chua, ruốc mắm, mắm tôm, nem-tré Huế, v.v. nổi tiếng để về làm quà cho bạn bè, người thân.

Với nét độc đáo đậm chất sông nước, khách du lịch có thể vừa thưởng thức ẩm thực vừa đắm mình trong cảnh quan thiên nhiên lãng mạn. Thêm vào đó, khách du lịch đến đây có thể tham gia trải nghiệm các loại hình du lịch như đánh bắt thủy sản trên đầm, tham quan khám phá đầm phá lúc bình minh và hoàng hôn, hoặc có thể đi thuyền ra đầm phá để được ngồi trên các nhà chõ thưởng thức hải sản tươi sống,...

Bảng 3. Bảng thống kê mức độ quan tâm của du khách với các hoạt động du lịch tại đầm Chuồn

STT	Các hoạt động du lịch	Ý kiến	Tỉ lệ (%)
1	Tìm hiểu văn hóa bản địa	0	0
2	Giao lưu văn hóa với cộng đồng	2	2,9
3	Khám phá đặc sản địa phương	68	97,1
4	Chèo thuyền ngắm cảnh trên đầm phá lúc bình minh hoặc hoàng hôn	39	55,7
5	Ngủ lại trên các nhà chõ và đón bình minh trên đầm	26	37,1
6	Trải nghiệm đánh bắt thủy sản trên đầm phá cùng với người dân địa phương	13	18,6
7	Tham dự lễ hội của cộng đồng	2	2,9
8	Nghỉ dưỡng	0	0
9	Các hoạt động khác	0	0
	Tổng cộng	70	100

(Nguồn: Thống kê điều tra năm 2019)

Nhằm khai thác hết tiềm năng tại khu vực đầm phá này, hiện nay đã có rất nhiều doanh nghiệp du lịch trên địa bàn tỉnh đã xây dựng các tour du lịch trải nghiệm đầm phá. Đây được đánh giá là một loại hình du lịch mới lạ, hấp dẫn, thích hợp với các đối tượng du khách. Tuy chỉ mới ở giai đoạn đầu nhưng các tour du lịch này đã nhanh chóng thu hút được đông đảo du khách.

Cùng với việc phát triển du lịch, dịch vụ, chính quyền địa phương còn tích cực vận động người dân đầu tư, đẩy mạnh hoạt động nuôi trồng thủy sản. Chính quyền xã tiến hành khoanh vùng nuôi trồng, chủ trương phát triển việc phát triển việc nuôi trồng thủy sản theo hướng bền vững, đa dạng các đối tượng nuôi, giảm diện tích nuôi chuyên canh, tăng diện tích nuôi xen ghép thân thiện với môi trường, khuyến khích phát triển các loại giống nuôi thương phẩm, đưa lại hiệu quả và lợi nhuận cao,... Hoạt động nuôi trồng, khai thác, đánh bắt thủy sản cũng là một loại hình thu hút khách tham quan.

Chính quyền địa phương đã xác định tập trung phát triển toàn diện trên tất cả các lĩnh vực, phấn đấu trở thành một vùng kinh tế năng động, hiệu quả, tạo động lực và sức bật mới, thúc đẩy sự phát triển kinh tế - xã hội của xã nói riêng và huyện Phú Vang nói chung.

3.2.2. Thực trạng khai thác và hoạt động du lịch trên đầm Chuồn: Một số khó khăn đang đối mặt

Trước hết phải kể đến đó là tình trạng ô nhiễm môi trường. Việc khai thác thủy sản và du lịch sinh thái tại đầm Sam – đầm Chuồn đã gây ra tình trạng ô nhiễm nguồn nước một cách nghiêm trọng. Xung quanh đầm, rác thải được chất đống, bốc mùi, trải dài hàng trăm mét, từ triền đê, dưới nước. Xung quanh các hàng quán trên đầm, vì không có bãi rác, cũng không có người thu gom nên hầu như toàn bộ rác thải sinh hoạt của người dân và khách du lịch đều được đổ thẳng ra đầm. Hiện nay mức độ ô nhiễm nguồn nước nơi đây ngày càng nghiêm trọng. Toàn xã có hơn 200ha diện tích mặt nước nuôi trồng thủy sản, nhưng thường xuyên xuất hiện dịch bệnh, năng suất và sản lượng thấp. Nhiều diện tích mặt nước phải bỏ hoang vì quá ô nhiễm. Chính điều này đã làm ảnh hưởng không nhỏ đến mỹ quan của vùng đầm phá, làm cản trở tiềm năng phát triển du lịch sinh thái ở đây.

Để giải quyết tình trạng trên, UBND xã Phú An đã thực hiện đề án xử lý rác thải, bảo vệ môi

trường đầm Chuồn bằng cách thành lập các tổ thu gom rác. Theo đó, mỗi tuần các tổ này sẽ thực hiện thu gom rác ở khu dân cư và ven mặt đầm phá 2 lần, sau đó, đưa lên xe tải chở về bãi tập kết rác của tỉnh Thừa Thiên - Huế xử lý. Thế nhưng, vấn đề thu gom rác thải không được hợp lý nên đã nảy sinh nhiều ý kiến trái chiều. Bên cạnh đó, chính quyền địa phương cũng đã tuyên truyền, vận động người dân không nên xả rác xuống đầm để tránh ô nhiễm, ảnh hưởng đến cảnh quan môi trường, cũng là ảnh hưởng đến việc nuôi trồng thủy sản. Mặt khác, xã đã có đội thu gom rác, vận chuyển rác tập kết về bãi rác của tỉnh nhưng do người dân nơi đây cũng như du khách vẫn chưa ý thức được việc bỏ rác đúng nơi quy định, dẫn đến tình trạng rác thải ngổn ngang.

Bên cạnh đó, việc thực hiện các chính sách phát triển du lịch của chính quyền xã còn chậm và kém hiệu quả. Tại hầu hết các điểm du lịch chưa có sự quy hoạch và kế hoạch phát triển du lịch sinh thái cho toàn vùng, phần lớn chỉ hoạt động đơn lẻ và dựa vào những tiềm năng du lịch sẵn có của địa phương. Việc thiếu sự phối hợp giữa các bên đã tác động rất lớn đến sự phát triển du lịch đầm phá nói chung và mô hình du lịch sinh thái nói riêng. Các chính sách hỗ trợ phát triển du lịch, đặc biệt du lịch sinh thái chưa được thực hiện.

Ngoài ra, trên địa bàn xã còn tồn tại một số khó khăn khác về cơ sở hạ tầng phục vụ du lịch như: đường vào điểm du lịch đầm Sam – đầm Chuồn còn khá hẹp. Vào những dịp cao điểm, hoặc vào cuối tuần, lượng khách đông dễ gây ra tình trạng va quệt, tai nạn giao thông; tại các điểm du lịch lớn trên địa bàn xã không có bãi đậu xe; bến thuyền và cầu dẫn khách lên thuyền còn tạm bợ, gây khó khăn cho khách khi di chuyển; thiếu hệ thống biển báo, biển chỉ dẫn trên đầm phá, do vậy thuyền chở khách rất khó tìm kiếm các luồng lạch trên đầm phá; thiếu phương tiện vận chuyển (các thuyền, ghe nhỏ) để đưa khách tham quan trong đầm hoặc thực hiện các loại hình du lịch khám phá đầm phá lúc bình minh và hoàng hôn; không có nhà vệ sinh và thùng rác cộng đồng, v.v.

Thêm vào đó, các dịch vụ ăn uống, hoạt động kinh doanh nhà hàng trên đầm phá cũng có một số bất cập như: hầu hết các nhà hàng được xây dựng tự phát, không có quy hoạch và quản lý chung về hoạt động kinh doanh trên đầm phá; các nhà vệ sinh trên các hàng quán này đều rất tạm bợ, thải trực tiếp ra môi trường gây ô nhiễm nguồn nước; nước thải từ các nhà hàng chảy trực tiếp xuống đầm phá không qua xử lý gây ô nhiễm và lây lan dịch bệnh; v.v.

Một khó khăn nữa đang đặt ra là trình độ dân trí và năng lực quản lý du lịch của cán bộ và người dân địa phương còn nhiều hạn chế. Hiểu biết và kiến thức cơ bản về du lịch và nghiệp vụ du lịch của người dân còn thấp. Do vậy các sản phẩm du lịch sinh thái trên địa bàn xã còn quá nghèo nàn, thiếu tính đặc trưng, tính chuyên nghiệp và từ đó chưa có sức thu hút khách du lịch. Bên cạnh những hoạt động du lịch hiện có như tham quan nghỉ dưỡng trên đầm phá, di tích lịch sử, văn hóa, lễ hội truyền thống... trên địa bàn xã có thể kết hợp thêm một số hoạt động du lịch trên đầm phá như tham gia trải nghiệm vào cuộc sống sinh hoạt cùng với cư dân ven đò; trải nghiệm các hoạt động khai thác, đánh bắt thủy sản cùng với người dân. Điều đó sẽ tạo ra sự mới lạ và thu hút khách du lịch hơn so với các hoạt động du lịch truyền thống. Đây cũng chính là những hoạt động nằm trong mô hình du lịch sinh thái mà chúng tôi đang nghiên cứu và đề xuất trên địa bàn xã Phú An. Ưu điểm của hoạt động du lịch này là vừa kế thừa được những hoạt động du lịch mang tính truyền thống ở địa phương và có thể khai thác thêm thế mạnh sẵn có của vùng. Hơn nữa, lợi ích nhất đối với mô hình du lịch sinh thái này là có thể dựa vào cộng đồng, dựa vào những giá trị tự nhiên và nhân văn sẵn có trên địa bàn xã để phát triển du lịch sinh thái, góp phần bảo vệ nguồn tài nguyên cũng như đem lại nguồn sinh kế cho người dân địa phương.

4. KẾT LUẬN

Xã Phú An là một trong những xã có nhiều tiềm năng để phát triển du lịch sinh thái ở huyện Phú Vang, tỉnh Thừa Thiên Huế. Xã nằm trong hệ đầm phá Tam Giang – Cầu Hai, là nơi có nhiều giá trị

về kinh tế - xã hội, lịch sử - văn hóa, đặc biệt là có hệ sinh thái và môi trường rất đặc trưng. Ngoài ra, xã Phú An còn được biết đến với những điểm đến hấp dẫn như làng cổ An Truyền, làng Chuồn, tham dự lễ hội Thu Tề, thưởng thức những đặc sản địa phương như bánh xèo cá kinh, rượu làng Chuồn; trải nghiệm đánh bắt thủy sản trên đầm phá; tham quan khám phá đầm phá lúc bình minh và hoàng hôn; v.v. Phát triển dịch vụ du lịch sinh thái dựa vào cộng đồng góp phần phát triển kinh tế - xã hội của xã Phú An nói riêng và huyện Phú Vang nói chung, tạo việc làm, tăng thu nhập cho người dân địa phương, góp phần giảm nghèo, cải thiện và chuyển đổi cơ cấu kinh tế tại xã Phú An theo hướng bền vững, phát huy được tiềm năng và thế mạnh của các tài nguyên du lịch. Tuy nhiên, thực tế hiện nay trên địa bàn xã, việc khai thác nguồn tài nguyên một cách ồ ạt, thiếu hợp lý, khai thác không kết hợp với việc giữ gìn và bảo tồn bền vững cũng đã ảnh hưởng không nhỏ đến chất lượng và hiệu quả du lịch.

Theo quan điểm chiến lược phát triển du lịch Việt Nam đến năm 2020, tầm nhìn 2030 thì việc phát triển du lịch phải theo hướng chuyên nghiệp, hiện đại, có trọng tâm, trọng điểm, trong đó nhấn mạnh yếu tố văn hóa và sinh thái đặc sắc của sản phẩm du lịch. Đối với địa bàn xã Phú An nói riêng và hoạt động du lịch đầm phá ở tỉnh Thừa Thiên Huế nói chung, để làm được điều đó cần xây dựng các giải pháp tập trung chủ yếu vào hệ thống sản phẩm, các loại hình du lịch đặc trưng và chất lượng cao trên cơ sở phát huy giá trị tài nguyên du lịch sinh thái độc đáo, cũng như các thế mạnh nổi trội của vùng. Việc nghiên cứu, tìm hiểu hệ thống tài nguyên du lịch, bao gồm tài nguyên du lịch tự nhiên và du lịch nhân văn ở xã Phú An đã góp phần nhìn nhận rõ hơn về vị trí, vai trò, thế mạnh trong việc xây dựng và phát triển mô hình du lịch sinh thái. Đây là cơ sở, là nền tảng để đưa ra các biện pháp nhằm khắc phục những hệ quả còn tồn tại và đưa ra các phương hướng phát triển du lịch sinh thái mang tính bền vững, dựa vào cộng đồng địa phương và các thế mạnh của vùng.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] B. T. Tâm, “Nhu cầu tiềm năng đối với du lịch dựa vào cộng đồng ở vùng đầm phá Tam Giang – Cầu Hai”, *Tạp chí Nghiên cứu và Phát triển*, số 2, năm 2011.
- [2] B. T. H. Yên, P. H. Long, *Tài nguyên du lịch*, Hà Nội: NXB Giáo dục, năm 2007.
- [3] N. Q. Thắng, “Kinh nghiệm phát triển du lịch sinh thái, bảo vệ môi trường”, *Tạp chí Du lịch Việt Nam*, số 9, năm 2004.
- [4] Ủy ban nhân dân xã Phú An, *Báo cáo kết quả thực hiện các tiêu chí nông thôn mới năm 2017 của xã Phú An, huyện Phú Vang, tỉnh Thừa Thiên Huế*, năm 2017.
- [5] Ủy ban nhân dân xã Phú An, *Báo cáo thực hiện nhiệm vụ kinh tế - xã hội, an ninh – quốc phòng năm 2018. Phương hướng, nhiệm vụ năm 2019*, năm 2018.
- [6] V. V. Phú, “Tổng quan về một số yếu tố môi trường và đa dạng sinh học vùng đầm phá Tam Giang – Cầu Hai”, *Kỷ yếu Hội thảo Quốc gia về đầm phá Thừa Thiên Huế*, Thừa Thiên Huế: năm 2000.